

นวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Innovation in Integrated Household Waste Management of Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province

ยุทธพงศ์ ริยะสาร¹, เชาวฤทธิ์ เชาวน์แสงรัตน์² และ ชัชวาล แสงทองล้วน³

Yootapong Riyasarn¹, Chaowarit Chaowsangrat² and Chatchawal Sangthongluan³

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1, 2, 3}

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand ^{1, 2, 3}

E-mail: ¹Yootapong13252@gmail.com; ²m_chaowarit@hotmail.com; ³ajam_wal@hotmail.com

Retrieved February 20, 2023; Revised October 26, 2023; Accepted October 31, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.40

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการขยะแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 16 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบแก่นสาระ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีสถานที่ทิ้งขยะงบประมาณจำกัด ขาดบุคลากรดำเนินงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหา ขาดการมีส่วนร่วม และขาดการรับผิดชอบของประชาชนในชุมชน 2) แนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการขยะแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการสร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการขยะแบบบูรณาการโดยเรียงลำดับความสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 16 คน ดังนี้ นวัตกรรมการทำปุ๋ยหมัก นวัตกรรมเลี้ยงไส้เดือนกำจัดขยะอินทรีย์ นวัตกรรมขยะไร้ถัง นวัตกรรมเตาเผาขยะ และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ 3) ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะแบบบูรณาการ ผู้นำองค์กร ควรมีรูปแบบการบริหารที่มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจ มีกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน มีโครงสร้างองค์กรและอัตรากำลังที่เหมาะสม มีระบบงานการปฏิบัติงาน มีค่านิยมร่วมที่ดีในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: นวัตกรรม; การจัดการขยะ; การบูรณาการ; องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objective of this research was to find ways to develop innovative integrated waste management of the Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province. This research was qualitative research. The key informants were 16 presidents of sub-district administrative organizations in Prachuap Khiri Khan Province. Data were collected through in-depth interviews using thematic analysis.

The research results found that 1) Waste management problems of the Subdistrict Administrative Organization included lack of waste disposal sites, limited budget, lack of personnel, lack of knowledge in solving problems, lack of participation, and irresponsibility of the community. 2) The approach to developing innovations for integrated waste management of the Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province was to create innovations for integrated waste management. In this regard, 16 executives of the Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province were interviewed as follows: compost innovation, innovation in raising earthworms to eliminate organic waste, binless garbage innovation, innovative waste incinerator, and management innovation. 3) The recommendations for integrated waste management were that organizational leaders should have a management model with a vision, motivation, and operational strategy, appropriate organizational structure and workforce, operating system, and goodwill.

Keywords: Innovation; Waste Management; Integration; Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ในทุกวันนี้ที่เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีพัฒนาไปเป็นอย่างมาก ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มีพัฒนาการอย่างก้าวกระโดด โดยจะเห็นได้จากจำนวนประชากรที่มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละพื้นที่รอบโลก แต่อย่างไรก็ตาม การก้าวกระโดดอย่างรวดเร็วนี้กลับทิ้งหลายสิ่งหลายอย่างไว้ในรูปของ “ขยะ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกาที่มีค่าเฉลี่ยการผลิตขยะต่อคนสูงที่สุดในโลก ซึ่งสร้างปริมาณขยะเป็น 12% ของปริมาณขยะทั่วโลก ทั้ง ๆ ที่อเมริกามีประชากรเพียง 4% ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมด โดยนอกจากอเมริกาแล้วยังมีประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น เนเธอร์แลนด์ แคนาดา และออสเตรเลีย ที่สร้างปริมาณขยะมากไม่แพ้กัน ซึ่งถึงแม้ว่าประเทศไทยจะอยู่อันดับที่ 61 ของโลก แต่ประเทศไทยกลับเป็นประเทศหนึ่งที่มีปริมาณขยะทะเลมากที่สุดเป็นอันดับที่ 6 ของโลก โดยมีปริมาณมากถึง 1.55 ล้านตันในปี พ.ศ. 2560 และยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกๆ (พิสุทธิ เพียรมนกุล และ กริชชาติ ว่องไวลิขิต) ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม

2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) ที่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศในระยะสั้น (พ.ศ. 2559 – 2560) (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดที่มีปัญหาด้านมลพิษที่มีแนวโน้มอยู่ในระดับรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่วิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการควบคุมด้วยการลดและขจัดมลพิษ (รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2562 กรมควบคุมมลพิษ, 2562:33) และการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล มีข้อจำกัดที่มีมากขึ้นในหลาย ๆ ด้าน เช่น พื้นที่ในการทิ้งขยะของหลาย ๆ จังหวัดในเขตภาคกลางตอนล่าง เช่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ค่ายธนรัศมีไม่อนุญาตในพื้นที่ค่ายทหารอีกต่อไป รวมทั้งจังหวัดอื่น ๆ ไม่อนุญาตให้ทิ้งขยะในพื้นที่อีกต่อไป จึงก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ซึ่งหากปล่อยต่อไปปัญหาดังกล่าว จะก่อให้เกิดปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถูกระบุเป็นพื้นที่เป้าหมาย 1 ใน 20 จังหวัดของประเทศไทยที่ต้องเร่งทำการสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายซึ่งเป็นขยะมูลฝอยใหม่ (Roadmap ขั้นตอนที่ 2) ได้แก่ เน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยครัวเรือน การจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวมและกำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสาน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งยังมีการกิจที่ต้องเร่งดำเนินการตาม (Roadmap ขั้นตอนที่ 4) ว่าด้วยการสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ให้ความรู้การลด คัดแยกขยะต้นทาง การบรรจุเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในหลักสูตรและส่งเสริมให้ปฏิบัติจริงในสถานศึกษา และลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟมที่ต้องดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศ (กรมควบคุมมลพิษ, 2559) สภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 พบว่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถูกจัดเป็นลำดับที่ 41 ในการจัดลำดับจังหวัดที่มีขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องซึ่งพบว่ามีปริมาณขยะสะสมตกค้าง 400.14 ตัน/วัน (รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ, 2562) ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมจัดการขยะแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อหาแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการขยะครัวเรือนอันจะเป็นการจัดการขยะครัวเรือนยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณขยะในภาพรวมลดลง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนทุกคนในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตและการจัดการขยะซึ่งสอดคล้องกับมาตรการที่กำหนดไว้ในทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการขยะครัวเรือนเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ตามกระบวนการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้การพัฒนา นวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเผยแพร่ให้ความรู้และเป็นต้นแบบ

ในการประยุกต์ใช้ในชุมชนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของปัญหาการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนวัตกรรม

นวัตกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่เป็นสิ่งใหม่และองค์การยอมรับเอาไปใช้ นวัตกรรม จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (change) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกครั้งจึงจำเป็นต้องมีนวัตกรรมเข้าไปเกี่ยวข้อง การเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงหรือการเปลี่ยนแปลงก่อนคนอื่น องค์การอื่นจึงเรียกว่า นวัตกรรม นั่นเอง นวัตกรรมเป็นความคิดด้านสร้างสรรค์ประกอบด้วยกระบวนการบริหารและความคิดทางสังคม เพื่อรวบรวมให้เกิดการแก้ปัญหากลับไปใช้ภายในสังคมภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด และเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ และนำไปใช้ในทางปฏิบัติมีผลทำให้วิธีการในการทำสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าเดิม (เสนีย์ จุ้ยโต, 2558)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

การจัดการ หมายถึง การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทางการจัดการ ซึ่งรวมถึงกิจกรรม 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การชี้นำ และการควบคุมองค์กร นอกจากกิจกรรมการจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตัดสินใจในการบริหารจัดการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกลุ่ม และการจัดการในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ดร็คเกอร์ (Drucker, 2006)

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

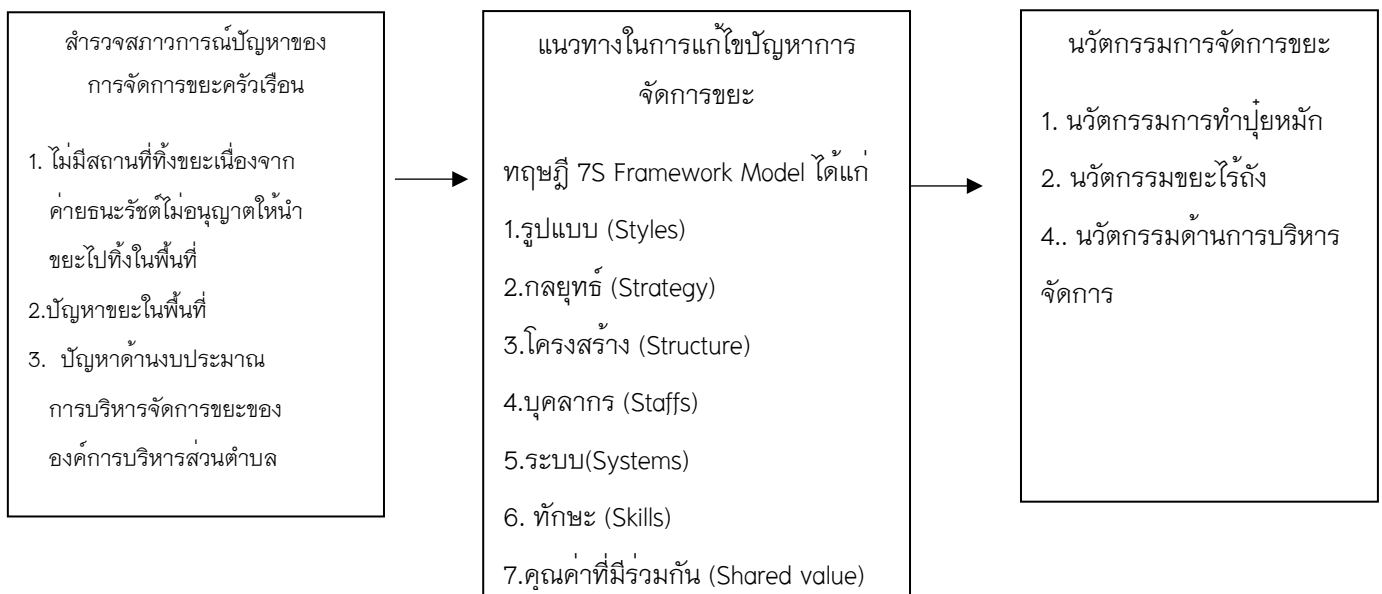
การมีส่วนร่วม หมายถึง การเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการ และทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้น จะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการ เพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการ ทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่าน

องค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ (ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์, 2551)

4. แนวคิดและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

ปัญหาการจัดการขยะเป็นปัญหาสำคัญยิ่งหนึ่งในห้าปัญหาที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลกที่บางครั้งเรียกว่า “Overshoot & Collapse ขยะมีมากเกินไปกว่าความสามารถในการรองรับแล้วจะส่งผลอย่างมากต่อสภาวะแวดล้อม ที่เป็นสาเหตุหลักของการที่ปริมาณขยะเพิ่มทวีขึ้นจนไม่สามารถนำเทคโนโลยีใดๆมาจัดการขยะให้หมดสิ้นไป ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการจัดการดังกล่าวมีมูลค่าสูงมากจนไม่อาจแบกรับได้ มีการ เสนอว่าควรประยุกต์ใช้ มาตรการ 4Rs ซึ่งประกอบด้วย การลด (Reduce) การสร้างรูปแบบใหม่ (Redesign) , การทดแทน (Replace) และการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) นั้นเป็นยุทธศาสตร์พื้นฐานของกระบวนการจัดการกำจัดขยะของ (Mongkolnchaiarunya, 1999) ในมุมมองด้าน ภาวะเศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรม อำนาจการปกครอง กฎหมาย สถาบันการเงิน ระดับของเทคโนโลยีและระดับการศึกษาในแต่ละพื้นที่ มีผลต่อประสิทธิภาพระบบการจัดการขยะที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมของไทยและต่างประเทศรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะ โดยศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะครัวเรือนของชุมชนในประเด็นของนวัตกรรม

การจัดการขยะแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะครัวเรือน โดยมีรายละเอียดและการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ จะใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเชิงลึกจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของขยะครัวเรือนในปัจจุบันและนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือน
2. นวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรเป็นอย่างไร โดยนำข้อมูลจากข้อที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการต่อไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 16 คน

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง นวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลและสังเกตสภาพจริงการจัดการขยะครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) นัดหมายผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าและเลือกเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก โดยการนัดหมายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการศึกษา
- 3) เตรียมผู้ช่วยนักวิจัยทำหน้าที่ จดบันทึกและบันทึกภาพ
- 4) การดำเนินงานสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแนะนำตนเองและผู้ช่วยนักวิจัยพร้อม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลตามประเด็นคำถาม (Content analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า

ปัญหาการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1. ไม่มีที่ทิ้งขยะ หน่วยงานท้องถิ่นไม่ได้รับอนุญาตให้ทิ้งขยะที่ค่ายธนะรัชต์ ตั้งแต่กรกฎาคม 2564 ทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตักค้างและไม่สามารถหาพื้นที่ทิ้งขยะได้ทันที
2. ปัญหาขยะในพื้นที่ พบว่า ประชาชนบางกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือในการนำขยะที่เป็นพิษหรือขยะอันตรายไปทิ้งในที่จัดเตรียมไว้ เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
3. ปัญหาด้านงบประมาณการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น รถบรรทุกขยะมีไม่มีพอต่อการบริการจัดเก็บขยะ จึงต้องมีการกำหนดวันเก็บขยะโดยการระดมการเก็บขยะ ทำให้มีขยะตกค้าง ส่งกลิ่นรบกวน

แนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ ตาม ทฤษฎี 7S Framework Model

1.รูปแบบการบริหาร (Style)

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการขยะแบบบูรณาการ โดยมีการมอบหมายส่วนงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการขยะ คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยมีผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้นำนโยบายไปวางแผนและปฏิบัติในรูปของโครงการและกิจกรรม ตั้งแต่การจัดสรรทรัพยากรอันประกอบไปด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการบริหารจัดการในรูปของโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะขั้นพื้นฐาน โดยเริ่มจากการวางแผนการให้บริการจัดการขยะ ประกอบไปด้วย จำนวนถังขยะ ช่วงเวลาในการจัดเก็บขยะ จำนวนของรถที่ใช้จัดเก็บขยะ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตั้งแต่การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง มีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านที่คัดเลือกจากประชาชนและผ่านการอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นพี่เลี้ยงในการให้ความรู้แนะนำสอนให้ลงมือปฏิบัติ เพื่อให้วัตรกรรมการจัดการขยะรูปแบบใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิมบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมที่มีการวางแผน การบริหารจัดการขยะ

2.กลยุทธ์องค์กร (Strategy)

องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการสร้างวัตรกรรมการจัดการขยะ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทดแทนการใช้ถุงพลาสติกและโฟม

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมความรู้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดการคัดแยก ลด และนำไปใช้ประโยชน์โดยการบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการคัดแยกขยะตามประเภทอย่างถูกต้องทั้งในชุมชน สถานศึกษา ศาสนสถาน และแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 6 ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ หรือประกาศท้องถิ่น ด้านการจัดการขยะมูลฝอย

กลยุทธ์ที่ 8 สร้างกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะ

3. โครงสร้างองค์กร (Structure)

โครงสร้างองค์กรขององค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการบริหารจัดการภาครัฐที่มีโครงสร้างองค์กรแบบมีระบบตามสายการบังคับบัญชา โดยมีตัวบทกฎหมายเป็นข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การจะดำเนินการสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะแบบบูรณาการจึงต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นหลักตั้งแต่การวางแผน การจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน การควบคุมและ การประเมินผล จึงต้องอยู่ในรูปของโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับการอนุมัติจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องและความล่าช้าในการดำเนินการบริหารจัดการขยะ

4. บุคคล (Staff)

ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระบบการสร้างการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างเพียงพอ และมีการกำหนดนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผน ทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีระบบการจัดอัตรากำลังที่เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมกันทำกิจกรรม โครงการ เพื่อให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นกระบวนการของการร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน ตัดสินใจดำเนินการ เป็นแนวคิดที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างยั่งยืน

5. ระบบงาน (Systems)

ระบบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีนโยบาย มีกลยุทธ์ มีแผนงานและแผนปฏิบัติการ เพื่อดำเนินการในรูปแบบของโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการนวัตกรรมจัดการขยะแบบบูรณาการหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีการกำกับติดตามและส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการสื่อสารกันระหว่างบุคคลในองค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

6. ทักษะ (Skills)

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการในการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะแล้วนำ

ความรู้และทักษะที่ได้รับมาถ่ายทอดให้ความรู้และทักษะแก่ประชาชนในพื้นที่รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผล เป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7. ค่านิยมร่วม (Shared Values)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศ ที่ดีในการปฏิบัติงาน บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่น ทুমเท และมีค่านิยมร่วมขององค์กร เพื่ออำนวยความสะดวกและนำไปสู่การปฏิบัติ ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรมีเป้าหมายการดำเนินงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ การให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมุ่งเน้น การบริการประชาชนเป็นหลัก

นวัตกรรมการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นวัตกรรมการจัดการขยะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหารองค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปนวัตกรรมในการจัดการขยะครัวเรือน ได้แก่

1) นวัตกรรมการทำปุ๋ยหมัก มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ที่ทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาขยะและมลพิษสิ่งแวดล้อม และประชาชนในชุมชนจะสามารถดำเนินการจัดการขยะได้ด้วยตนเองในแต่ละครัวเรือน โดยมีภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้และงบประมาณในการคิดค้น นวัตกรรมการทำปุ๋ยหมัก

2) นวัตกรรมขยะไร้ถัง เป็นนวัตกรรมจัดการขยะโดยการลดปริมาณถังขยะในชุมชนให้มีจำนวนถังขยะน้อยลง โดยวิธีการให้ประชาชนในชุมชนได้มีการเรียนรู้ในการแยกประเภทขยะออกเป็นขยะที่สามารถนำไปขายเพื่อเป็นรายได้กลับคืนสู่ครัวเรือน

3) นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ จัดทำศูนย์การเรียนรู้ในด้านการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ เพื่อเป็นแกนนำในการนำร่องในการบริหารจัดการขยะโดยมีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมจัดการขยะแบบไร้ถัง โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการจัดการขยะครัวเรือนแบบไร้ถัง ซึ่งจัดว่าเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะรูปแบบใหม่ และจะขยายผลยังหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไป และมีการคิดค้นนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะด้วยการนำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ยหมัก เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะครัวเรือนในทุก ๆ ขั้นตอน

อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการศึกษา พบว่า (1) ปัญหาสถานที่ในการทิ้งขยะของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จากที่ผ่านมาหน่วยงานองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะนำขยะไปทิ้งที่ค่ายธนระฆัง อำเภอบางสะพานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่อมาทางค่ายธนระฆัง ไม่อนุญาตให้นำขยะไปทิ้งในพื้นที่ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2564 เป็นต้นมา จึงมีผลทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่สามารถที่จะหาพื้นที่ทิ้งขยะได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ คักดีสิทธิ์และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดปทุมธานี มีปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสูงสุดติด 1 ใน 6 ของประเทศ คราวเรือนส่วนใหญ่ทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่คัดแยกและนำไปกำจัดทิ้งเทกอง รวมทั้งมีการคัดค้านโครงการสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแห่งใหม่จากประชาชนในพื้นที่เสมอ ด้านสภาพพื้นที่โดยรวมของจังหวัดปทุมธานี เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ จึงเกิดน้ำท่วมบ่อยครั้ง ปัจจุบันจังหวัดปทุมธานี แก้ปัญหาขยะมูลฝอย โดยจ้างบริษัทเอกชน เข้ามารับขยะมูลฝอยไปกำจัดนอกพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคประชาชนต้องการให้ปรับปรุงพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยเดิมให้ดีขึ้นมากกว่าสร้างพื้นที่การแห่งใหม่ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือ จังหวัดปทุมธานีควรปรับปรุงพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยเดิมให้กลายเป็นบ่อฝังกลบขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น หากจะสร้างพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยแห่งใหม่

(2) ปัญหาขยะในพื้นที่ พบว่า ประชาชนบางกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือในการนำขยะที่เป็นพิษหรือขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุ สารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเชนทร์ พูลทรัพย์ (2565, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการองค์ความรู้และถ่ายทอดนวัตกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชนแบบบูรณาการในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง และนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะแต่ละประเภทในระดับครัวเรือนและชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงราย ได้คัดเลือกชุมชนเข้มแข็ง 5 ชุมชน เป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมายแต่ละหน่วยงาน จากนั้นได้ถ่ายทอดองค์ความรู้การคัดแยกขยะที่ต้นทาง และนวัตกรรมการจัดการขยะแต่ละประเภทในระดับครัวเรือนและชุมชน ตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีชุมชนเข้มแข็งเข้าร่วมการถ่ายทอดองค์ความรู้รวมทั้งหมดจำนวน 336 คน ซึ่งชุมชนที่เข้าร่วมได้มีการคัดแยกขยะที่ต้นทางอยู่ในระดับทดลองปฏิบัติถึงปฏิบัติแล้วจะปฏิบัติต่อไป การใช้นวัตกรรมการจัดการขยะประเภทอินทรีย์ พบว่ามีการนำเสวียนปุ๋ยหมัก การทำกรีนโคโน อยู่ในระดับปฏิบัติแล้วจะปฏิบัติต่อไปและนวัตกรรมการจัดการขยะ

รีไซเคิลที่ชุมชนนำมาใช้มากที่สุด ได้แก่ แยกขายให้กับธนาคารขยะหรือผู้รับซื้อ นอกจากนี้ชุมชนช่วยกันคิดนวัตกรรมการจัดการขยะรีไซเคิลใหม่ในชุมชน คือ ขยะร่วมบุญ ส่วนการจัดการขยะทั่วไป และขยะอันตราย ชุมชนได้มีจุดรวบรวมไว้ที่หมู่บ้าน แล้วให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบนำไปกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป จากผลกระทบการบริหารจัดการขยะในครัวเรือน และชุมชนส่งผลให้มีปริมาณขยะลดลงอย่างเป็นรูปธรรม ลดค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะ ลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายขยะ และมีสภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น

(3) ปัญหาด้านงบประมาณการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภนต์สันต์ ร่อนทองชัย (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ ให้ข้อมูลข่าวสาร 4 ชุมชน คือ ชุมชนตลาดสด ชุมชนหลังสถานีรถไฟ ชุมชนหน้าสถานีรถไฟและชุมชนบ้านค่าย เนื่องจากทั้ง 4 ชุมชนได้รับข้อมูลการจัดการขยะ แนวคิดหลักการ 3R ผ่านประธานชุมชนและเสียงตามสาย เท่านั้น และอีก 1 อยู่ในระดับสร้างความร่วมมือ คือชุมชนหัวบ้าน เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีการตัดสินใจร่วมกันของทั้งประชาชนและเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ในส่วนของการมีส่วนร่วม ในการลดขยะจากแหล่งกำเนิดของประชาชนทั้ง 5 ชุมชน มีการนำเอาหลัก 3R เข้ามาเป็นแนวทางหลักในการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิดอยู่ในระดับปานกลาง เห็นได้จากพฤติกรรมของประชาชนทั้ง 5 ชุมชนทั้งการลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle) ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นเรื่องการนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle) ที่มีพฤติกรรมชัดเจนที่สุด โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการลดขยะจากแหล่งกำเนิด คือ การประชาสัมพันธ์ของเทศบาลโดยการใช้โครงการคัดแยกขยะที่ถนนคนเดิน ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์หลักการในการแยกขยะแต่ละชนิด เพื่อเป็นการแยกวัสดุออกจากขยะและนำวัสดุเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง เพื่อเป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิด และอีกปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการลดขยะจากแหล่งกำเนิด คือ ประธานชุมชน โดยที่ประธานชุมชนนั้น ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างเทศบาลและประชาชนในการประชาสัมพันธ์ถึงนโยบาย และกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ในส่วนของปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ งบประมาณในการดำเนิน ซึ่งถ้าเทศบาลขาดงบประมาณหรืองบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ในการบริหารจัดการต่างๆไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

นวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการ ฯ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะครัวเรือนของชุมชน คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการวางแผน หรือกำหนดนโยบายกลยุทธ์ ในการจัดการขยะครัวเรือน โดยมีแนวความคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากการบริหารจัดการขยะรูปแบบเดิม ๆ ซึ่งพนักงานทุก ๆ คนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องให้ความร่วมมือร่วมแรงในการแก้ปัญหาขยะ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของชุมชน ต้องมีการกำหนดกลยุทธ์หรือแผนกลยุทธ์ (Strategy) ที่ชัดเจน มีแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาขยะโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการนำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการขยะครัวเรือน มีการกำหนดรูปแบบ (Styles) การบริหารจัดการขยะ

ที่เหมาะสม มีส่งเสริมและ พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร (Staff) มีบุคลากรที่มีความรู้สามารถในการปฏิบัติงาน มีการถ่ายทอด ความเป็นอยู่เป็นอยู่ดี (Skills) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคิดริเริ่มนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอให้ทันยุคสมัย และสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป (Systems) มีโครงสร้างขององค์กรที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Structure) ทุกคนในองค์กรนั้นต้องมีค่านิยมร่วมกัน จึงจะทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ ขององค์กรเพราะความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเชื่อมั่นร่วมกันในหน่วยงานจะพาองค์กรไปสู่ ความสำเร็จ (Shared values) สอดคล้องกับงานวิจัย ของ กฤติธฤต ทองสิน และคณะ (2566) พบว่าการใช้นวัตกรรมชุมชนที่เหมาะสมในการบริหารจัดการขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการกำจัดหรือขายขยะรีไซเคิลและเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการจัดการขยะทำให้การทิ้งขยะแต่ละประเภทมีความชัดเจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเกิดขึ้นภายในชุมชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะลดลงและการประสบความสำเร็จด้านการจัดการขยะสำหรับด้านผู้นำชุมชนต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีและเชิญชวนการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนร่วมกิจกรรมและสร้างความสามัคคีและเห็นถึงผลประโยชน์ร่วมกันและภาครัฐระดับหน่วยงานเขตธนบุรีควรสนับสนุนองค์ความรู้และวัสดุในการดำเนินโครงการด้านการบริหารจัดการขยะรวมทั้งกำหนดนโยบายหน่วยงานที่ดูแลชุมชนและท้องถิ่นสอดคล้องด้านการจัดการขยะ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

นวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้บริหารองค์การคิดที่จะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยในการบริหารจัดการขยะครัวเรือน โดยจะต้องเริ่มตั้งแต่โครงสร้างองค์กร จัดสรรบุคลากรให้มีความเพียงพอ บริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำแนวทางการบริหารจัดการขยะรูปแบบใหม่มาประยุกต์ใช้กับชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง เช่น นวัตกรรมขยะไร้ถัง นวัตกรรมการทำปุ๋ยหมัก นวัตกรรมเตาเผาขยะ นวัตกรรมการเลี้ยงไส้เดือนกำจัดเศษอาหารและขยะ และนวัตกรรมการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะต้องเริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงานในลักษณะของการให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การปฏิบัติการ การตรวจสอบและการประเมินผล รวมทั้งมีการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการขยะแบบบูรณาการ

สรุป

การนำนวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือน เข้ามาประยุกต์ใช้กับชุมชนทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นลดลง ทั้งนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการบริหารจัดการขยะ ซึ่งจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะลดลงตามไปด้วย ทำให้มีเงินเหลือเพื่อไปพัฒนาชุมชนในส่วนอื่น ๆ ซึ่งการนำนวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนเข้ามาประยุกต์ใช้กับชุมชนนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องจัดสรร

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของนวัตกรรมการจัดการขยะมาให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการขยะครัวเรือนในชุมชนเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง นวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรนำรูปแบบนวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ นำข้อมูลให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ได้รับทราบและนำรูปแบบจัดการขยะครัวเรือนไปใช้ในชุมชน ขยายเครือข่ายในหมู่บ้านอื่น ๆ ให้ครอบคลุมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนควรจัดทำหนังสือ เอกสารคู่มือในการจัดการขยะครัวเรือน เพื่อสื่อสารทางด้านความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในความร่วมมือในการคัดแยกขยะครัวเรือนที่จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและลดจำนวนขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนได้

2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงการรับจำหน่ายขยะรีไซเคิลให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางที่เป็นไปได้และมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพฤติกรรมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะครัวเรือนแบบครบวงจร

2. ศึกษาการรับรู้ข่าวสารและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะครัวเรือนแบบครบวงจร

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2559). รายงานสถานการณ์มลพิษในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2565, จาก <http://www.pcd.go.th>

กรมควบคุมมลพิษ. (2562). กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย. กรุงเทพฯ: กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุม.

กฤติธฤต ทองสิน, วชิรศักดิ์ เขียนวงศ์ และ จุฬาลักษณ์ จารุจุฑารัตน์.(2566).นวัตกรรมการส่งเสริมการจัดการขยะภายในชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนตากสินสัมพันธ์ แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร.วารสารก้าวหน้าโลกวิทยาศาสตร์, 23(1), 56-71.

- นภนต์สันต์ ร่อนทองชัย (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิสุทธิ เพียรมนกุล และ กริชชาติ ว่องไวลิขิต. (2562). *ขยะไม่มีที่อยู่*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2565, จาก <https://www.greennetworkthailand.com/ขยะไม่มีที่อยู่/>
- ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์. (2551). *ความหมายของการมีส่วนร่วม*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ราเชนทร์ พูลทรัพย์. (2565). *การจัดการองค์ความรู้และถ่ายทอดนวัตกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชนแบบบูรณาการ ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน, 3(2), 54-66.*
- สันชัย พรหมสิทธิ์. (2562). *การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 9(1), 67-81.*
- สุพานี สฤญวานิช. (2553). *การบริหารเชิงกลยุทธ์: แนวคิด และทฤษฎี* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสน่ห์ จัยโต. (2558). *การบริหารนวัตกรรมแนวใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวลักษณ์ คักดีสิทธิ์และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2560). *แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี*. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ 2560, อาคารพจน์สารสิน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนันต์ โพธิกุล. (2561). *การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งเอเชียแปซิฟิก สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(13), 107-121.*
- Drucker Peter F. (2006). *The Effective Executive: The Definitive Guide to Getting the Right Things Done* (Harperbusiness Essentials).
- Keeley, L., Walters, H., Pikkell, R., & Quinn, B. (2013). *Ten types of innovation: The discipline of building breakthroughs*. John Wiley & Sons.
- Mongkolnchaiarunya, J. (1999). *Implementing waste management projects in an effective way in Cambodia, Lao PDR, Vietnam and Thailand*. CUC Urban Environmental Management Outreach Series. Thailand: AIT.